

FORSKNING I KORTHET: Vilken innovationspolitik bidrar till industriell förnyelse?

En bra innovationspolitik kan bidra till teknisk förändring, vilket i sin tur kan leda till industriell förnyelse i mogna ekonomier. Ratios nya forskning inom innovationspolitik kartlägger rollen som policy spelade i förnyelsen av finans- och telekommunikationssektorerna i Sverige 1980–1990.

Innovationspolitik som strategi

Innovation och förnyelse är i dag centralt för västvärlden. Innovation krävs för att mogna ekonomier ska kunna fortsätta att utveckla sig och hantera utmaningar som uppstår till följd av globalisering, digitalisering, social polarisering och miljöförändringar. Med hjälp av innovation kan länder förbli konkurrenskraftiga och hållbara. Innovationspolitik har alltså strategisk betydelse för både utvecklade och tillväxtländer.

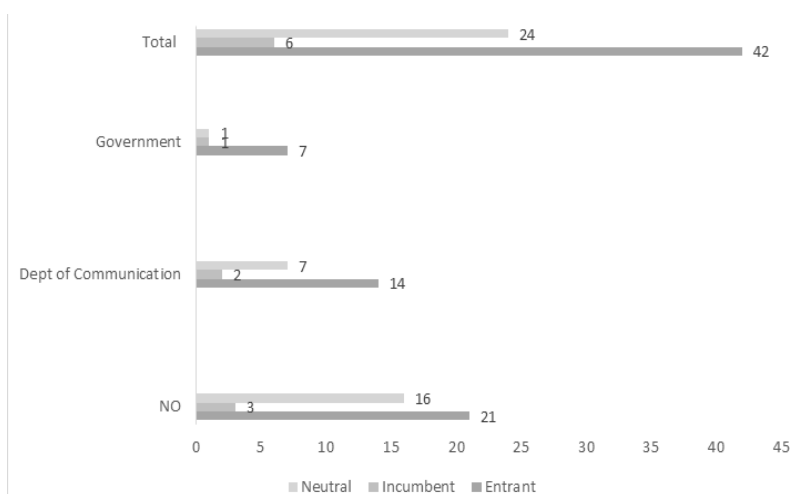
Definitionen av innovationspolitik

Med innovationspolitik avses åtgärder som offentliga organ använder för att generera mer innovation i samhället. Även om ämnet varit aktuellt

bland forskare i decennier finns det få detaljerade empiriska beskrivningar av politikens roll för att åstadkomma framgångsrik industriell förnyelse. I den nya publikationen "A revised perspective on innovation policy for renewal of mature economies – Historical evidence from finance and telecommunications in Sweden 1980–1990" i tidskriften *Technological Forecasting and Social Change* (2019) studerar författarna hur innovationspolitik kan bidra till att generera tekno-

logiska övergångar (Technological Transitions), det vill säga förnyelse. Deras slutsats är att framgångsrik innovationspolitik i stort sett handlar om att strategiskt hantera motstånd från särintressen, anpassa förväntningar och eliminera motståndet mot industriell förnyelse.

För att svara på frågan använder sig författarna av omfattande digitala arkivdata från finanssektorn och telekommunikationssektorn i Sverige under åren 1980 till 1990. Båda branscherna upplevde en betydande teknisk och institutionell förnyelse under den tidsperioden, vilket i sin tur bidrog till den svenska ekonomins revitalisering under de följande decennierna. I telekommunikationssektorn erbjöd den nya aktören Comvik alternativa mobiltelefonitjänster intill det statliga monopolet Televerket. Likaså framträdde OptionsMäklarna på finansmarknaden bredvid Stockholmsbörsen med en plattform för optionshandel.

Figur 1: De beslut som fattats av olika statliga organ angående uppkomsten av ny konkurrens inom telekommunikationssektorn. Som framgår förespråkade alla regeringar under denna tid överväldigande mer konkurrens och inträde av nya företag snarare än regeringsmonopolet Televerket.

“Dessutom visar ny forskning på området att riktade stöd har obetydliga effekter på företagens omsättning och jobbökning”

Fokus för innovationspolitiken

Enligt ekonomisk teori har beslutsfattare sällan incitament att genomföra teknologiska övergångar och särintressen står ofta i vägen. Författarna finner trots allt att svenska beslutsfattare i båda fallen agerade till förmån för ökad konkurrens och nya företag på bekostnad av etablerade monopol. Särintressegrupper lyckades inte heller begränsa de teknologiska övergångarna även om Televerket systematiskt motarbetade Comviks expansionsplan. Detta var tack vare experiment i ostörda nischer, stöd av den befintliga teknologiska regimen och makrotrender som stödde avreglering och konkurrens. Här var innovationspolitikens roll att ta bort hinder för innovation och entreprenörskap.

Generellt sett fokuserar innovationspolitiken i västländerna alltför mycket på stöd till forskning och utveckling (FoU) och ofta ägnas för lite tid åt att hantera särintressegrupper. När policy genomförs utan att hantera särintressen på rätt sätt kommer det troligtvis få begränsade effekter. Dessutom visar ny forskning på området att riktade stöd har obetydliga effekter på företagens omsättning och jobbökning, negativa effekter i glest befolkade områden och på uppkomsten av bidragsentreprenörer, det vill säga företag som systematiskt utnyttjar offentliga stödsystem.

– Därför borde innovationspolitik handla mer om att ta bort hinder och hantera intressegrupper på ett strategiskt sunt sätt, snarare än att skapa olika stödstrukturer som verkar ha begränsade effekter på förnyelse, menar Christian Sandström, docent och medförfattare till artikeln som är publicerad i journalen *Technological Forecasting and Social Change*.

OM FÖRFATTARNA

Klas Eriksson är doktorand i ekonomisk historia på Stockholms universitet.

Mirko Ernkvist är doktor i ekonomisk historia vid Handelshögskolan i Stockholm.

Christoffer Laurell är docent vid Handelshögskolan i Stockholm.

Jerker Moodysson är professor i nationalekonomi vid Jönköpings Internationella Handelshögskola.

Rasmus Nykvist är doktorand i företagsekonomi vid Örebro universitet och Ratio.

Christian Sandström är docent vid Chalmers tekniska högskola och Ratio.

OM FORSKNING I KORTHET

I syfte att öka tillgängligheten av Ratios forskning tar forskarna i samarbete med kommunikationsavdelningen fram så kallade ”forskning i korthet”. I dessa sammanfattas en eller flera utvalda publikationer kortfattat på svenska.